

Lausunto valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026-2037

Elinvoimalautakunta 18.02.2025 § 15
82/08.00.00/2025

Taustaa

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta valtakunnalliseksi liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi vuosille 2026–2037 sekä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukaisesta ympäristöselostuksesta (SOVA-laki). Lausunto on pyydetty toimittamaan ensisijaisesti www.lausuntopalvelu.fi -sivuston kautta 5.3.2025 mennessä.

Lausuntopyyntöön liittyvät asiakirjat löytyvät seuraavasta linkistä [Lausunto - Lausuntopalvelu](#) .

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen perustuu maanteistä ja liikennejärjestelmästä annettuun lakiin. Suunnitelma käsittää kaikki liikennemuodot, henkilö- ja tavaraliikenteen, liikenneverkot, palvelut ja liikennejärjestelmän tukitoimet. Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistellut valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa vuosille 2026–2037 yhteistyössä suunnitelman kannalta keskeisten ministeriöiden, viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Suunnitelmasta tehdään valtioneuvoston päätös, joka annetaan eduskunnalle selontekona.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma luo yhtenäisen tilannekuvan liikennejärjestelmän kehittämistarpeista ja ratkaisuista ja kokoaa yhteen valtion ja kuntien toimenpiteet liikennejärjestelmän kehittämiseksi. Suunnitelmassa esitetään liikennejärjestelmän nykytilaa ja toimintaympäristön muutoksia koskeva arvio, visio liikennejärjestelmän kehittämisestä vuoteen 2050, valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet ja niitä tarkentavat strategiset linjaukset, alueelliset painotukset sekä toimenpideohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan sisältyy valtion rahoitusohjelma. Vuosien 2026–2029 osalta suunnitelmaluonnos valmistellaan julkisen talouden suunnitelman asettamaan taloudelliseen raamiin liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain edellyttämällä tavalla. Suunnitelma ja ympäristöselostus viimeistellään lausuntokierroksen jälkeen ja viedään eduskunnan käsittelyyn syysistuntokauden 2025 aikana.

Suunnitelmaluonnoksesta on laadittu viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristövaikutusten arviointi. Ympäristöarvioinnin lisäksi on arvioitu, miten suunnitelmaluonnos vastaa suunnitelmalle asetettuihin tavoitteisiin. Vaikutusten arviointi on tärkeä osa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua. Sen tavoitteena on edistää tietoon pohjautuvaa päätöksentekoa.

Lausunto

Vastaavatko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

Vihdin kunta pitää Etelä-Suomen osalta tunnistettuja painotuksia oikeasuuntaisina. KUUMA-seutu, johon Vihti kuuluu, on laaja ja yhdyskuntarakenteeltaan monimuotoinen alue, joka sijaitsee keskeisesti kansainvälisten liikenneväylien varrella ja toimii valtakunnallisen sekä kansainvälisen logistiikan ja yritystoiminnan keskittymänä. Vihdin kannalta erityisen tärkeää on pääväylien kehittäminen ja liikennejärjestelmän sujuvuuden varmistaminen, sillä kunnan alueella liikkuminen perustuu pitkälti henkilöautoihin ja linja-autoliikenteeseen.

KUUMA-seudun joukkoliikennejärjestelmä on monimuotoinen; osa kunnista sijaitsee raideliikenteen piirissä, kun taas Vihti tukeutuu vahvasti linja-autoliikenteeseen ja tieverkon toimivuuteen. On tärkeää, että valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa huomioidaan erilaisten liikkumismuotojen tarpeet ja turvataan riittävät investoinnit sekä joukkoliikenteeseen että tieliikenteen infrastruktuuriin.

Suunnitelmaluonnoksen mukaan valtio edistää liikennejärjestelmän kehittämistä kaupunkiseuduilla ensisijaisesti MAL-sopimuksin. Helsingin seudulle laadittu maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelma MAL 2023 sekä kuntien ja valtion kesken solmittu MAL-sopimus ilmentävät seudun yhteistä tahtoa kasvavan metropolialueen kehittämisessä. MAL 2023 -suunnitelma sisältää laajan toimenpideohjelman priorisoituine infrahankkeineen. Vihdin kunta tuo esiin, että voimakkaasti kasvavan ja kansantalouden kannalta keskeisen Helsingin seudun näkökulma ja tarpeet on tärkeää ottaa huomioon Liikenne 12 -suunnitelman toimenpiteissä. Valtion tulee tunnistaa Suomen talouden kannalta merkittävän Helsingin seudun liikennejärjestelmän kehittämisen valtakunnallinen merkittävyys ja varmistaa resursointi pitkäjänteisesti.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

Vihdin kunta pitää tärkeänä seuraavien näkökohtien huomioon ottamista valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa ja valtion väyläverkon investointiohjelman valmistelussa:

- Pitkälle suunnitellun Espoo-Salo (ESA) -oikoradan toteuttamista tulee edistää määrätietoisesti. Rata mahdollistaisi MAL 2023 -suunnitelman mukaisen maankäytön tehostamisen Vihdin kunnan maankäytön ensisijaisella kehittämisvyöhykkeellä.
- Valtatie 25 liikenneturvallisuutta etenkin Nummelan kohdalla tulee edistää määrätietoisesti, kuitenkin paikalliset olosuhteet ja kehittämistarpeet huomioiden. Valtatie 25 kulkee Nummelan kohdalla kunnan merkittävien pohjavesivarantojen yli, ja niihin kohdistuvaa riskiä on kiireellisesti vähennettävä tehtävien kehittämishankkeiden yhteydessä.
- Maantie 110 varteen suunniteltavaa jalankulun- ja pyöräilyväylän toteuttamista tulee edistää, ja nähdä sen merkitys niin seudullisessa kuin paikallisessa mittakaavassa.

- Valtatie 2 yleissuunnitelman laadinnassa tulee korostua myös paikallisen liikennöinnin tarpeet ja kiinnittää erityisesti huomiota turvallisiin jalankulun- ja pyöräilyn yhteyksiin.
- Panostusta tulee osoittaa valtion maantieverkolla sijaitsevien yhteyspuutteiden osalta Vihdissä mm. st 120 puuttuva jalankulun- ja pyöräilyväylä sekä 1215 Tervalammentien puuttuvat osuudet.
- Valtion tulee osoittaa pitkäjänteisesti rahaa liikenneinfran pieniin kehittämishankkeisiin (KUHA) ja sitoutua liityntäpysäköintihankkeiden toteuttamiseen MAL 2023 -suunnitelmassa linjatun mukaisesti. Vuosittainen KUHA-rahoitustaso tulee nostaa 30 miljoonaan euroon vuodessa.

Vihdin kunta kiinnittää huomiota keskisuurten, maankäytön kehittämistä ja asumisen lisäämistä tukevien liikennehankkeiden edistämiseen. MAL-sopimuksissa kunnilta edellytetään asuntotuotantotavoitteiden täyttämistä ja maankäytön lisäämistä. Kuntien pyrkimyksenä on painottaa maankäyttöä kestävästä liikkumisesta tukeville alueille, kuten asemanseuduille ja joukkoliikennenyhteyksien äärelle. Kasvu edellyttää muun muassa liittymien parantamista ja joissakin tapauksissa uusia liittymiäkin. Hankkeiden yhteydessä parannetaan pääväylien liikenteellistä toimivuutta ja erityisesti liikenneturvallisuutta. Vihdin kunnan alueelle sijoittuu useita näitä tavoitteita tukevia liittymähanketarpeita. Valtion tulee osaltaan edistää ja osallistua näiden rahoitukseen.

Vihdin kunta pitää valtakunnallisen logistiikan kannalta keskeisenä kehittää Kehä V:tä ja korostaa Valtatie 25:n kehittämistä erittäin kiireellisenä hankkeena. Valtatie 25, joka kulkee Hangon ja Mäntsälän välillä, on yksi Suomen maanteiden pääväylistä ja sillä on merkittävä rooli koko maan logistiikassa. Erityisesti Hangon satama, Suomen toiseksi suurin kappaletavaran tuontisatama, lisää Valtatie 25:n kansallista ja kansainvälistä merkitystä. Valtatie yhdistää tärkeät poikittaiset pääväylät ja mahdollistaa sujuvat yhteydet valtateille 1–7 Pääkaupunkiseudun kehäväylälle.

Valtatie 25 ja kantatie 55 muodostavat yhdessä niin sanotun "Kehä V:n", joka on olennainen osa Suomen logistiikkaverkoston. Kehä V:n itäpäässä sijaitsee Suomen suurin nestesatama Sköldvik, ja länsipäässä sijaitseva Hangon satama on toinen Suomen suurimmista kappaletavarasatamista. Valtatie 25:n kehittämisellä on suuri merkitys myös huoltovarmuuden ja tilaa vaativan elinkeinotoiminnan näkökulmasta. Raskaan liikenteen määrät tulevat kasvamaan voimakkaasti, kun valtakunnallinen logistiikka keskittyy Keski-Uudenmaan alueelle.

TEN-T-verkoston rooli korostuu entisestään Valtatie 25:n kehittämisessä. TEN-T (Trans-European Transport Network) on Euroopan laajuinen liikenneverkko, jonka tavoitteena on edistää kestävästä ja sujuvaa tavaroiden ja ihmisten liikkumista jäsenmaiden välillä. TEN-T-verkoston kattavan osan tulee olla valmis vuoteen 2050 mennessä, ja siihen kuuluville teille on asetettu tiukat laatu- ja turvallisuusvaatimukset, kuten

taukopaikkojen ja erilaisten käyttövoimien jakeluinfrastruktuuri. Koska Valtatie 25 on nyt osa TEN-T-verkostoa, hankkeisiin on mahdollista hakea EU-rahoitusta, mikä mahdollistaa entistä tehokkaamman kehittämisen. Vihdin kunta korostaa, että Valtatie 25:n kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää sekä kansallisten että eurooppalaisten liikenteen sujuvuuden takaamiseksi. On ratkaisevan tärkeää, että hanke priorisoidaan korkealle ja siihen haetaan tarvittavaa rahoitusta, jotta liikenneverkon kehittäminen voidaan toteuttaa tehokkaasti ja kestävällä tavalla tulevaisuudessa. Valtatie 25:n ja Kehä V:n kehittäminen on keskeinen osa Suomen ja EU:n liikennepolitiikkaa, ja sen toteuttaminen tukee alueiden taloudellista ja logistista kehitystä.

Suunnitelmaluonnoksen mukaan joukkoliikenteen matkustajamäärät ovat pääosin palautuneet vuoden 2019 tasolle ja osalla kaupunkiseuduista lähteneet kasvuun. Erityisesti pitkämatkaisessa markkinaehtoisessa linja-autoliikenteessä vuorojen määrää on kuitenkin jouduttu karsimaan huomattavasti. Suunnitelmaluonnoksessa tuodaan esiin, ettei yhteyksien korvaaminen ostoliikennettä hankkimalla ei ole aina mahdollista vähenevien resurssien takia. Varsinkin syrjäisemmillä alueilla tarjontaa voidaan joutua vähentämään huomattavasti.

Suunnitelmaluonnoksessa valtio varautuu tulevan junaliikenteen ostopalvelusopimuksen/sopimusten (niin kauko- kuin alueellisen lähijunaliikenteen) vaatimien infratoimenpiteiden yhteensovittamiseen niin suunnittelu- kuin investointiohjelmassakin. Kunnat ja kaupungit osallistuvat kustannuksiin ja kustannusjaoista sovitaan samalla, kun kunnat päättävät osallistumisesta ostoliikenteen hankkimiseen. Valtio valmistautuu kilpailuttamaan tulevat henkilöjunaliikenteen palvelut ja mahdollistaa myös alueellisille viranomaisille ostoliikenteen järjestämisen.

Vihdin kunta pitää tärkeänä, että alueellista lähijunaliikennettä kehitetään yhteistyössä kuntien kanssa ja asukkaille turvataan mahdollisuudet käyttää junaa työ-, opiskelu-, asiointi- ja vapaa-ajan matkoillaan. Pitkän aikavälin näkymän muodostaminen henkilöjunaliikenteen palvelujen, ostojen, infran ja valtion rahoituksen tavoitteista sekä tasosta on erittäin kannatettava toimenpide. Henkilöjunaliikenne ja mahdollisuus liityntäpysäköintiin vähentävät osaltaan liikenteen ympäristökuormitusta ja tieverkon ruuhkautumista Helsingin seudulla. Raidekäytävät tarjoavat hyviä mahdollisuuksia liityntäliikenteen ja -pysäköinnin kehittämiseksi. Valtion ostopalveluliikenteen rahoituksen on kohdistuttava tasapuolisesti eri alueille ja on varauduttava varaamaan siitä osa myös tulevan Espoo-Salo (ESA) -oikoradan liikenteelle.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen osalta maantieverkolle tarvittavat yhteydet muodostavat nykytilanteessa haasteen, sillä valtiotoimijan varsin niukkojen taloudellisten resurssien takia kunnat ovat joutuneet toteuttamaan maantieverkon kohteita enenevässä määrin itse. Vihdin kunta pitää tärkeänä, että valtion osallistuu maantieverkolle suunniteltavien ja toteutettavien jalankulku- ja pyörätiehankkeiden rahoitukseen. KUUMA-kunnissa on useita maanteille sijoittuvia kävelyä ja pyöräilyä lisääviä hankkeita, joita kunnat haluavat yhteishankkeina edistää

väyläviranomaisen kanssa. Uusinvestointien ohella myös olemassa olevien väylien kunnossapito tulee ottaa suunnitelmassa huomioon.

Vihdin kunta haluaa nostaa liikenneturvallisuuden parantamisen esiin. Suunnitelmaluonnoksen mukaan vuonna 2023 tieliikenteessä kuoli ennakkotietojen mukaan 181 ihmistä, mikä on pieni määrä nykymuotoisen tieliikenneonnettomuustilastoinnin historiassa. Väkilukuun suhteutettuna Suomessa kuitenkin tapahtuu kaksinkertaisesti liikennekuolemia Ruotsiin ja Norjaan verrattuna. Suunnitelmaluonnoksessa tuodaan myös esiin, etteivät vakavat loukkaantumiset tieliikenteessä ole juuri vähentyneet kymmenen viime vuoden aikana.

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

Vihdin kunta pitää liikenneinfrastruktuurin perusväylänpidon rahoitustason nostoa ja liikenneverkon korjausvelan hallintaa myönteisinä toimenpiteinä. Vihdin kunta kuitenkin korostaa, että myös KUUMA-seudun kasvavien kuntien, kuten Vihdin, liikenneverkoston kehittämiseen ja ylläpitoon on kohdistettava riittävästi resursseja, jotta alueen elinvoimaisuus ja liikkumisen sujuvuus voidaan turvata.

Vihdin kunnan alueella liikenneverkko koostuu sekä valtakunnallisesti merkittävistä väylistä että alempiasteisesta tieverkosta, joka palvelee laajasti kunnan asukkaita, yrityksiä ja logistiikkaa. Suunnitelmaluonnoksen mukainen rahoituksen painottaminen vilkkaimmin liikennöidyille väylille jättää alemman tieverkon edelleen haavoittuvaan asemaan, vaikka sen kunnossapito on kriittistä monille alueen toimijoille. Kunnossapidon ja investointien tulisi kattaa tasapuolisesti myös vähemmän liikennöidyt, mutta paikallisesti merkittävät yhteydet, jotta alueellinen saavutettavuus ja elinkeinoelämän toimintaedellytykset säilyvät.

Vihdin kunta on huolissaan suunnitelmaluonnoksessa esitetystä mahdollisuudesta supistaa valtion väyläverkkoa tai laskea sen palvelutasoa, mikäli liikennetarve vähenee tai rahoitus ei ole riittävä. Tämä voisi johtaa tilanteeseen, jossa kunnat joutuvat ottamaan vastuulleen väyliä ilman riittävää valtion rahoitusta. Vihdin kunnassa on useita tieosuuksia, joiden kunnossapito ja kehittäminen ovat ensiarvoisen tärkeitä alueen liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi. Lisäksi valtion tulisi huomioida maanteiltä kaduksi muutettavien väylien kunto ja tarvittavat korjaustoimenpiteet ennen niiden siirtämistä kuntien vastuulle.

Joukkoliikenteen rahoituksen osalta Vihdin kunta pitää positiivisena suunnitelmaluonnoksen mukaista rahoitustason nostoa vuodesta 2029 alkaen. Kuitenkin KUUMA-seudulla, jossa joukkoliikenteen järjestämismallit vaihtelevat ja osa kunnista tukeutuu linja-autoliikenteeseen ilman raideliikenteen tarjoamaa vaihtoehtoa, rahoitustason tulisi olla korkeampi. Vihdin kunta katsoo, että kestävien liikkumismuotojen edistäminen ja joukkoliikenteen kulkutapaosuuden

kasvattaminen edellyttävät vahvempaa valtion rahoitusta, erityisesti kasvavilla alueilla.

Valtion ja kuntien välisen yhteisrahoitusmallin osalta Vihdin kunta pitää kohtuuttomana ehdotusta, jonka mukaan valtion osuus valtion väylien parantamishankkeista olisi enintään 50 %. Valtion tulisi ensisijaisesti vastata valtion väylien investoinneista ja kunnossapidosta, kun taas kuntien vastuulle jää katuverkko. Vihdin kunta pitää ehdotusta kohtuuttomana myös siksi, että ehdotuksen mukaan hankkeiden toteutuminen riippuisi siitä, pystyvätkö tiukassa rahoitustilanteessa olevat kunnat niitä rahoittamaan, eivätkä siitä kuinka tarpeellisia ne ovat. Yhteisrahoitusmallin tulisi koskea ainoastaan suuria, strategisia hankkeita, joille ei ole olemassa vakiintuneita kustannusjakomalleja.

Vihdin kunta korostaa, että liikenneinvestointien on tuettava alueen kasvua, elinkeinoelämän tarpeita ja kestäväää liikkumista. Suunnittelun ja investointien pitkäjänteisyys on avainasemassa, ja valtion tulee varmistaa riittävät resurssit myös paikallisesti ja alueellisesti merkittäville liikennehankkeille.

Muut huomiot?

Vihdin kunta pitää kuntien ja valtion välistä vuorovaikutusta liikennejärjestelmän kehittämisessä erittäin tärkeänä. Yhteistä keskustelua ja ymmärrystä tarvitaan kunnallisten, seudullisten ja valtakunnallisten näkökulmien yhteensovittamiseksi. Myös Liikenne 12 -suunnitelman toimeenpanossa ja valtion väyläverkon investointiohjelman valmistelussa kuntien ja kaupunkiseutujen kanssa käytävällä vuoropuhelulla on suuri merkitys.

Valmistelija	Laura Kilpeläinen etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 044 4675 444
Esittelijä	Tekninen johtaja Ville Könönen
Ehdotus	Elinvoimalautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle, että se antaa edellä olevan Vihdin kunnan lausunnon valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026-2037.
Päätös	Elinvoimalautakunta päätti esittää kunnanhallitukselle, että se antaa edellä olevan Vihdin kunnan lausunnon valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026-2037.
Tiedoksi	